

پنجمین همایش آسیب شناسی مدیریت منابع انسانی

۳۱ تیر ۱۳۹۵
مرکز همایش های بین المللی نیایش

آسیب شناسی اعتیاد در منابع انسانی

تهمینه باهری
مرکز تحقیقات پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا

مقدمه

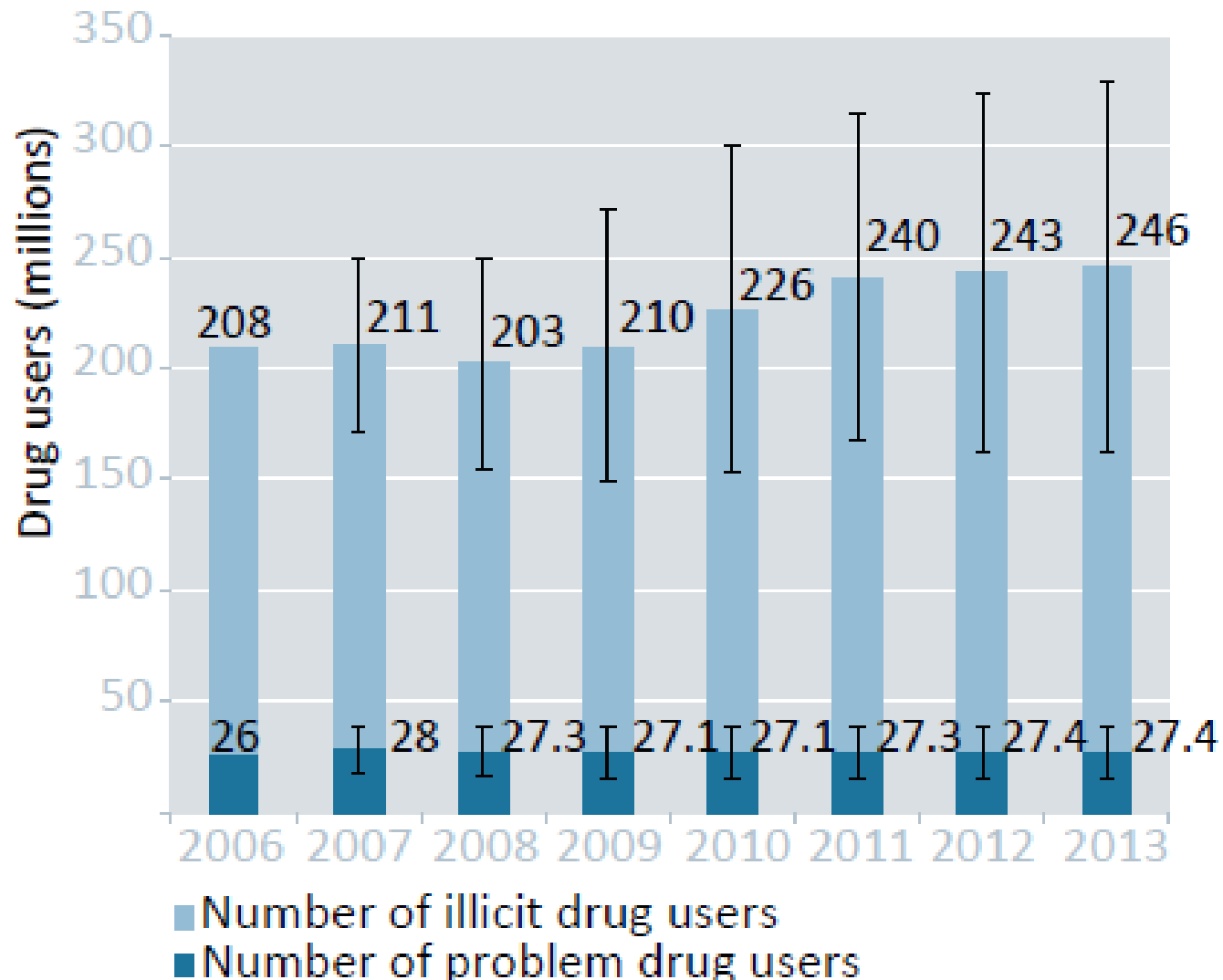
با توجه به افزایش روز افزون مصرف مواد از لحاظ تعداد مصرف کنندگان، مقدار مصرف مواد و نوع ماده مصرفی در محیط های کاری و متعاقب آن صدمات و لطماتی که صاحبان مشاغل، کارکنان، خانواده های کارکنان، افراد خدمات گیرنده از آن حرفه یا صنعت، مردم و نهایتاً جامعه متحمل می شوند اهمیت استفاده از برنامه های پیشگیری از مواد در محیط های کاری بیش از پیش احساس می شود.

گزارش جهانی مواد مخدر

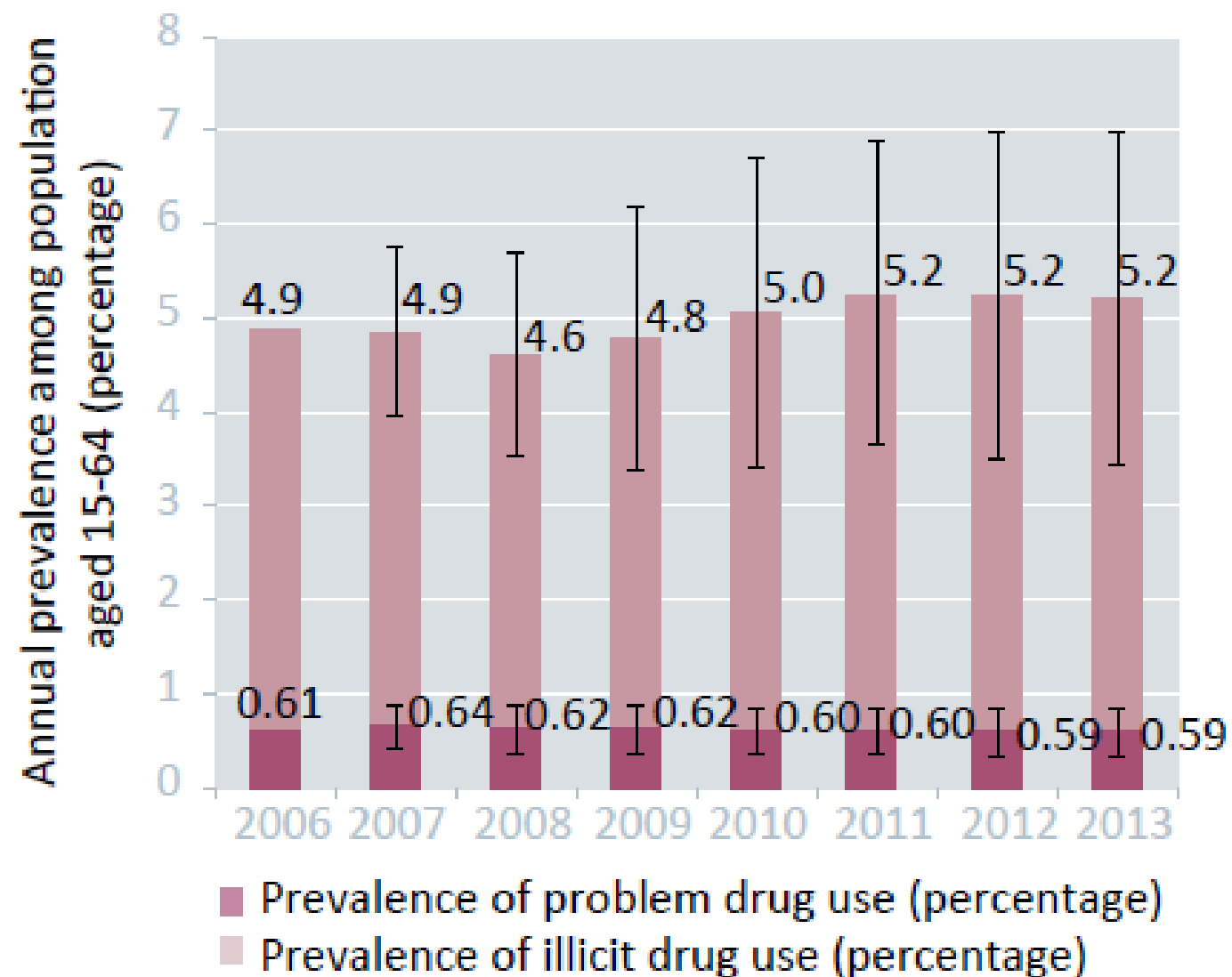
در سال ۲۰۱۵

Global trends in the estimated number of drug users, 2006-2013

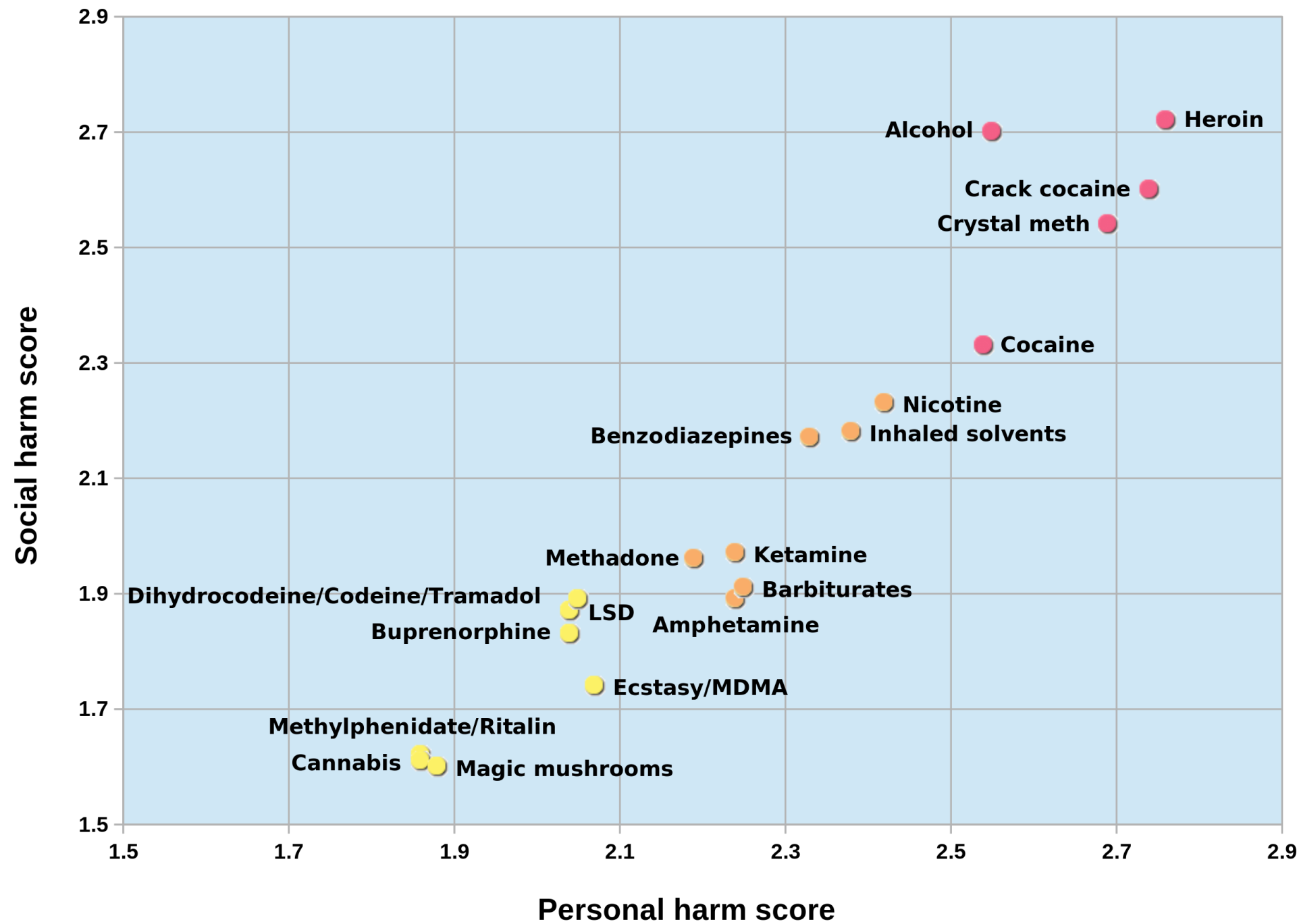
روند جهانی تعداد مصرف کننده
های مواد مخدر ۲۰۰۶-۲۰۱۳

Global trends in the estimated prevalence of drug use, 2006-2013

روند جهانی شیوع مصرف مواد
مخدر در جمعیت
۶۵-۱۵ سال

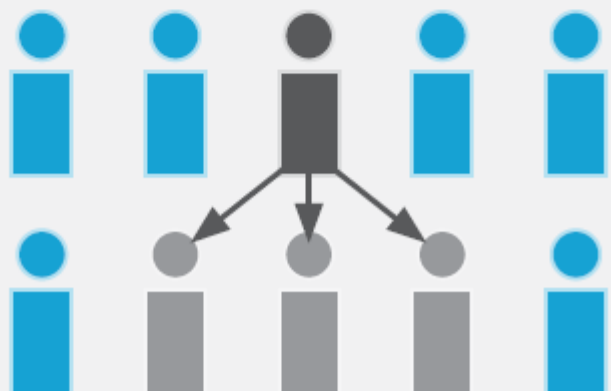
آسیب های فردی و اجتماعی مواد مخدر

از هر ۱۰ نفر از کارکنان، ۱ نفر
مشکل مصرف مواد را
گزارش کرده

اثر گذاری مصرف مواد بر
سایر کارکنان در محیط
کار

از هر ۳ نفر از کارکنان، ۱ نفر
تحت تاثیر مشکل مصرف
مواد همکار قرار گرفته

International
Labour
Office
Geneva

عوامل تأثیر گذار بر نیروی
انسانی ارائه شده توسط
سازمان جهانی کار

The SOLVE approach

The ILO designed SOLVE with the aim of integrating workplace health promotion into OSH (Occupational Safety and Health) policies. The SOLVE focuses on the promotion of health and well-being at work through policy design and action addressing the following areas and their interactions:

Psychosocial health:

- stress
- psychological and physical violence
- economic stressors

Potential addictions:

- tobacco consumption
- alcohol and drug consumption

Lifestyle habits:

- nutrition
- exercise or physical activity
- healthy sleep
- HIV and AIDS

ضرورت پیشگیری از مصرف مواد مخدر و روانگردان

- ▶ غیبت کاری مصرف کنندگان مواد در محیط کار دو الی سه برابر سایر کارکنان است.
- ▶ افراد وابسته به مواد در مقایسه با سایر کارکنان ۳ برابر بیشتر در خواست هزینه درمان مشکلات پزشکی می کنند و ۵ برابر بیشتر از سایر کارکنان درخواست غرامت می کنند.
- ▶ در محیط های کاری بین ۲۵ تا ۳۰ درصد حوادث کاری به علت کار تحت تاثیر مصرف مواد است.
- ▶ مصرف مواد ۵۰٪ از تمام علل کاهش تولید کارخانجات را تشکیل می دهد.
- ▶ مصرف کنندگان مواد ۱۲ برابر بیشتر از سایر کارکنان حوادث خارج از محیط کار را تجربه می کنند.
- ▶ و ...

دلایل اجرای برنامه پیشگیری از مصرف مواد و الکل برای نیروی انسانی در محیط کار

- ▶ دسترسی به افراد در معرض خطر
- ▶ سهولت فراهم آوری امکانات پیشگیری، برنامه ریزی و اجرا
- ▶ ارتباط خاص مواد با کار
- ▶ تحمیل هزینه های سنگین درمانی (اختلال کبدی، سرطان، هپاتیت، ایدز و نظایر آنها)
- ▶ حضور طولانی فرد در اکثر ساعات بیداری (۸ تا ۱۰ ساعت) در محل کار
- ▶ تراکم سنی سوء مصرف کنندگان در دوران کار و تلاش (۱۸ تا ۴۵ سالگی)
- ▶ اعلام سازمان جهانی کار مبنی بر سوء مصرف مواد به عنوان یکی از مخاطرات جدی شغلی.
- ▶ محیط کار به عنوان مکانی ایده آل برای آغاز تغییرات رفتاری مثبت در شیوه زندگی و ارتقای سلامت.
- ▶ تضييع حقوق کارکنان سالم و یا درمان شده در صورت تحمل کردن یا نادیده گرفتن مصرف مواد برخی از کارکنان توسط سیستم.

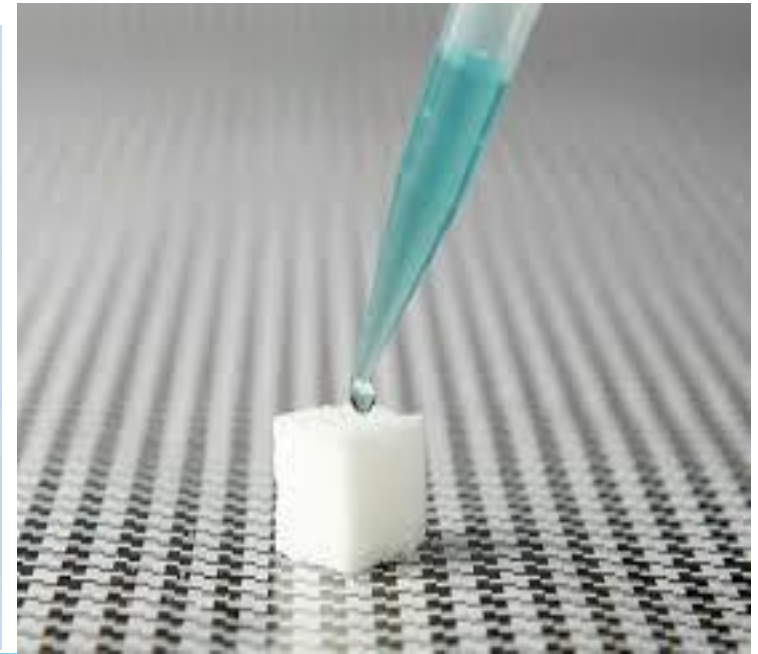

تقسیم بندی مواد اعتیادآور براساس اثرات فارماکولوژی

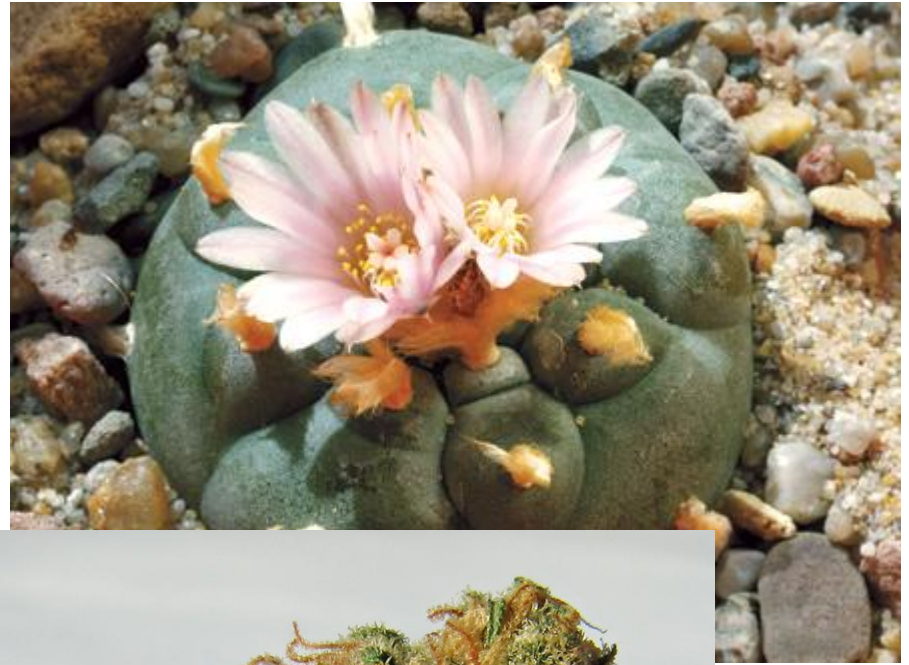
اثرات داروئی	دسته داروئی	مثال
مواد کاهنده فعالیت سیستم عصبی مرکزی (سستی زها)	<ul style="list-style-type: none"> - باربیتوراتها - بنزو دیازپین ها - مخدرها - اپیوئیدها - استنشاقی ها 	<ul style="list-style-type: none"> - فنو باربیتال، پنتو باربیتال و ... - دیاز پام، اگزاپام و ... - هروئین، مرفین، کدئین و ... - متادون، ... - بنزین، تینر، چسب و ...
محرک فعالیت سیستم عصبی مرکزی (توان افزاها، محرکها)	<ul style="list-style-type: none"> - کوکائین - آمفتامین ها 	<ul style="list-style-type: none"> - کوکائین - متامفتامین، آمفتامین، اکستازی
توهم زها	<ul style="list-style-type: none"> - فنیل اتیل آمین ها - تریپتامین ها - آلکالوئید های ارگو - کانابینوئید ها 	<ul style="list-style-type: none"> - مسکالین - دی اتیل تریپتامین - ال. اس. دی - حشیش، ماری جوانا

هزینه وقوع خشونت در محل کار

برای نیروی انسانی:

- ▶ افزایش خطر برای حوادث
- ▶ ناکامی، استرس و تضعیف روحیه
- ▶ به مخاطره افتادن تندرستی و ایجاد ناتوانی
- ▶ درد، پریشانی و مرگ
- ▶ تبعیض
- ▶ عملکرد غیر موثر

هزینه وقوع خشونت...

هزینه های اجتماعی:

- ▶ هزینه امنیت اجتماعی
- ▶ بیکاری
- ▶ ایجاد آسیب در شیوه زندگی
- ▶ ایجاد آسیب در زندگی اجتماعی
- ▶ ضعف مراقبت بهداشتی
- ▶ افزایش خشونت در سطح اجتماع
- ▶ خسارات مالی، فرهنگی و ...

هزینه وقوع خشونت...

برای سازمان - هزینه مستقیم:

- ▶ ایجاد آسیب دیدگی
- ▶ ایجاد حوادث
- ▶ بیماری، ناتوانی و مرگ
- ▶ نقل و انتقال
- ▶ غیبت از کار در دسرهای قانونی

برای سازمان - هزینه غیر مستقیم:

- ▶ تخریب تعاملات
- ▶ ضعف اخلاق
- ▶ کاهش همکاری
- ▶ کاهش کارایی
- ▶ کاهش عملکرد
- ▶ کاهش مولد بودن

هزینه وقوع خشونت...

برای سازمان - هزینه های نامحسوس

- ▶ آسیب دیدگی خلاقیت
- ▶ کاهش کیفیت
- ▶ عدم فعالیت در زمینه استقبال از نوع آوری
- ▶ شرایط کاری مختل
- ▶ آسیب دیدگی انگاره سازمانی

برنامه های پیشگیری
از
مصرف مواد و الکل در محیط کار

مراحل یک برنامه پیشگیری از مواد در محیط کار

- ▶ تشکیل کمیته راهبردی، کمیته ها و گروه های فرعی
- ▶ سیاست گذاری و تعیین خط مشی
- ▶ نیازسنجی / تحلیل وضعیت
- ▶ کاهش عوامل خطر و افزایش عوامل محافظ
- ▶ برنامه های جایگزین
- ▶ برنامه آزمایش مواد
- ▶ آموزش و تربیت سرپرستان
- ▶ آموزش و تربیت کارکنان
- ▶ برنامه کارمندیاری (پیشگیری، درمان، بازتوانی)

نشانه های مصرف مواد مخدر و الکل نیروی انسانی

- ▶ **ظاهر شخص:** ظاهری آشفته و پریشان، قرمز شدن چشم ها، بد بو شدن دهان
- ▶ **افزایش دیرکرد یا ناتوانی** از اعلام غیبت از محل کار و افزایش غیبت از محل کار
- ▶ **کاهش کیفیت کار:** افزایش خطای انسانی و نیاز به انجام مجدد کار، ناتوانی در درک مسائل، ناتوانی در اجرای عملی آموزش ها، کاهش شدید بازدهی
- ▶ **رفتار نامناسب:** از میان رفتن روحیه همکاری، درگیری با همکاران، مشتریان، عصبی و خشمگین شدن، بروز علایم پارانویا مانند مقصر دانستن دیگران
- ▶ **قضاوت کردن:** دلایل غیر منطقی برای قضاوت کردن، تجاوز کردن به خط مشی و سیاست های شرکت، خطر کردن بدون دلیل، بی توجهی به نکات ایمنی در حین انجام کار.

و ...

توجه:

- ▶ هیچ یک از موارد مذکور نباید به تنهایی نشانه اعتیاد کارمند به مواد مخدر و الکل تلقی شود.
- ▶ تعدادی از نشانه ها یا کل آنها می توانند نشان دهنده وجود مشکل باشند.
- ▶ تنها با تکیه بر نتیجه آزمایش اعتیاد می توان به پاسخ قطعی رسید.

قانون رسیدگی به تخلفات اداری فصل دوم – ماده ۸

تخلفات اداری به قرار زیر است:

...

۲۲ – اختفاء، نگهداری، حمل، توزیع و خرید و فروش مواد مخدر

۲۳ – استعمال یا اعتیاد به مواد مخدر

...

۳۹ – ممنوعیت استعمال دخانیات در محیط اداره و اماکن عمومی.

...

A photograph of three purple tulips with green stems and leaves, resting on a light blue surface. The tulips are in various stages of bloom, with some petals showing a lighter purple or white inner layer. The background is a soft, light blue fabric with subtle shadows cast by the flowers.

با تشکر...